

بررسی اجتماعیات در آثار شیخ احمد جام

محمد ابراهیم ایرج پور^۱، فاطمه مالکی^۲

۱- دانشیار زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه پیام نور

۲- کارشناس ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه پیام نور

چکیده:

ادبیات به عنوان عالی‌ترین شکل تبلور اندیشه و فکر بشری همچون آینه‌ای است برای نشان دادن واقعیات و تحولات اجتماعی، فرهنگی در اعصار مختلف و از این روست که پژوهشگران جامعه‌شناسی، ادبیات هر عصر را دستمایه مطالعات خود قرار می‌دهند.

در میان بزرگان ادب ایران، شیخ احمد جام عارف و شاعر قرن پنجم و ششم موقعیتی ممتاز دارد. وی به نقاط بسیاری سفر کرد و اعتبار و نفوذی گسترده در میان طبقات مختلف جامعه داشت. وی با اقشار مختلف مردم از هر صنف و گروه و دین و آیین مراوده داشت؛ از این رو آثارش سرشار از موضوعات گوناگون اجتماعی و فرهنگی است. در مقاله حاضر پس از مطالعه دقیق کلیه آثار احمد جام و استخراج شواهد جامعه‌شناختی به نقد و بررسی این نمونه‌ها پرداخته ایم. نتایج این پژوهش آشکار می‌نماید که شیخ احمد جام از اغلب موضوعات اجتماعی آگاهانه در آثار خود استفاده نموده و در خلال آنها انعکاس وضعیت اجتماعی و فرهنگی جامعه خود را مد نظر قرار داده است.

هدف از این نوشتار بررسی آثار احمد جام از جنبه‌های اجتماعی و فرهنگی است و برای نیل به مقصود نگارنده بازتاب مهم‌ترین مقوله‌ها و ابعاد فرهنگی و اجتماعی از قبیل اوضاع دینی، اوضاع اجتماعی و اوضاع صوفیه را در آثار این بزرگوار جمع‌آوری و تحلیل نموده است.

کلید واژه: اجتماعیات، احمد جام، دین، صوفی.